

Algarve. Over vogels en overwinteren.

Jaap Faber

Rijdend van Faro over de snelweg naar het westen wordt mijn beeld van de Algarve bevestigd. Aan de zuidkant trekken stranden en dorpen met hoogbouw voorbij. Aan de noordkant kleinschalige sinaasappel plantages. Gaandeweg ligt de zee steeds vaker verscholen achter kliffen, en zie je het groen-blaue water alleen als er een riviertje in eindigt. Veel water stroomt er niet, wat dat wordt aan de andere kant van de snelweg opgevangen in stuwmeren, om in de zomertijd als drinkwater te dienen. Van die stuwmeren zie je echter niets.

Na een uurtje zijn we in Luz. Een klein dorpje met voornamelijk laagbouw, en later blijkt dat het in de dorpen ten westen van Luz gebruikelijk te zijn. Net als de steile rotskliffen met hier en daar een piepklein strandje. Ook het achterland is hier anders. Minder sinaasappels, meer heide, veeteelt en soms kurkeik. In het noorden zijn de twee bergen van Monchique te zien.

Met nog wat tijd over voor het donker, verken

ik het dorp en z'n directe omgeving. Er vallen me een paar soorten op, die later in de week overal te zien blijken. In het dorp zitten Kleine Zwartkoppen, met een prachtig rood oogje. Maar ook een enkele gewone Zwartkop. Hier en daar groepjes Putters, die net als de Portugezen zelf met zijn allen door elkaar kwetteren. En ook de Europese Kanarie laat zich van zijn beste kant horen; dat blijft toch een prachtig liedje. Vlak buiten het dorp zijn Blauwe Eksters actief. De Graszangers zijn zich aan het uitsloven, door regelmatig fluitend een rondje boven hun veldje te maken. Dat gaat nog vrij rap, maar af en toe is er een zo opgewonden, dat die nog even blijft door fluiten op een struikje, zodat je even de tijd krijgt om goed te kijken. Handig om alles meteen (weer) eens goed te zien en te horen, want dat kan de komende twee weken makkelijker maken om de bijzondere gevallen er uit te halen.

Kliffen

De volgende dagen maken we verschillende wandelingen langs de kliffen. De Roodborsttapuit en de Kuifleeuwerik zie je dan werkelijk overal. Een keer zit er een veel

Vanaf Luz bestaat de kust voornamelijk uit kliffen

kleiner exemplaar tussen, zonder kuif en met stompere snavel. Dit moet een Kleine Kortteenleeuwerik zijn. Op een klif scheert een Torenvalk vlak over. En nog een, en nog een. Met z'n vijven gaan ze kop over kop de bergwand af. Dit zal een groepje Kleine Torenvalken zijn. Ook de duiven hebben er hier de vaart stevig in, een kenmerk van Rotsduiven. Ik geef ze geen ongelijk, want er blijken hier ook slechtvalken te zitten. Eén laat zich wel erg mooi bekijken. Z'n ochtendwarmingup bestaat uit wat duikvluchten van hoog boven de rots tot vlak over het water, zo'n 200m lager. De nog wat duttende meeuwen schrikken zich naar. Even later zijn ze weer de klos als de valk zijn manoeuvreerskills test. Nu niet door een lange duikvlucht, maar met een lange aanloop met windmee.

Met de kijker niet te volgen zo snel. Hij blijft vlak bij de rots, en ik zie vlak voor mijn neus een minsten net zo grote meeuw een tik krijgen. Ik kan me niet goed voorstellen dat dit echt een prooi zou zijn. Als echter even later ook een vrouwtje Slechtvalk verschijnt, snap ik wat hier aan de hand is. Geen warming-up, maar

patsergedrag.

Wat kalmer maar

net zo fraai is de enkele Blauwe Rotslijster. Ze zitten graag op een rotspunt in het zonnetje, waardoor hun blauwe kleur mooi te zien is. Ook de Beflijster blijkt van rotskusten te houden.

Jagen

Wandelingen in de buurt van de westkust gaan door uitgestrekte heidegebieden. Het is een soort natuurgebied, dat wil zeggen dat er geen

landbouw is. Het is heuvelachtig met hier en daar een dorp. Maar het is toch voornamelijk leeg. Met in het westen weer de nodige kliffen. Ook hier groepen putters, zelfs tot dertig bij elkaar! Opvallend is dat ze hier stil zijn. Ze zien hier blijkbaar weinig Portugezen. De Grauwe Gors laat zich wel vaak horen. Zonder ophouden herhalen zij vanaf telefoondraden hun liedje dat op dat van de Europese Kanarie lijkt, maar veel korter en monotoner is. Een paartje Grijs Gors toont aan dat grijs in tegenstelling tot grijs niet saai is.

Enkele malen vliegen er paartjes Kwartels en Rode Patrijzen op. Ik zou maar oppassen, want een paar maanden per jaar mag je in dit natuurgebied drie dagen per week jagen.

Dat zou ook wel eens een verklaring kunnen zijn voor het kleine aantal roofvogels. Vanuit

Een roos die op bijna elke wandeling te zien is.

de auto zien we een biddende Grijs Wouw. En waarschijnlijk een snelle maar laag over komende Havikarend, die door iemand in ons gezelschap met gevoel voor drama minstens vijf keer zo groot als een buizerd wordt geschat. Daarnaast een paartje rovers met slanke vleugels, dat minuten langs een heuvel heen en weer kruist, maar waar ik door het slechte licht, hun lage hoogte en de grote afstand toch geen naam op durf te plakken.

Terwijl de rest hout aan het sprokkelen is om vanavond de huiskamer te kunnen verwarmen, speur ik nog even het veldje naast het kerkje af. Een Cetti's Zanger is even uit het struikgewas naast het riet gekropen en zit, zeer tegen zijn gewoonte in, in een kaal boompje.

Boomgrens

De kale bergen in het noorden blijven trekken. Tot nu toe hebben ze echter steeds met hun toppen in de wolken gestaan, maar vandaag is dat anders. Bij de VVV is zoals gebruikelijk weer keuze uit twee uitgezette routes. Inmiddels weten we dat dat betekent dat er aan het begin van de route een houten bord zonder informatie staat en dat je onderweg wat paaltjes zult zien staan op plekken waar je alleen rechtdoor kunt. Het boekje over de Via Algarviana, het enige langeafstandspad van Portugal, dat hier over de top van de bergen gaat bevat echter prima kaartjes.

De boomgrens lijkt hier al op 600 meter te liggen. Hoe het komt snap ik niet, maar het levert wel een prachtig rots en heidelandschap op. En het geeft een prachtig uitzicht, tot ver voorbij de 30 km verderop gelegen kustlijn. Tijdens de lunch komt een paartje Grijsz Gans zo dicht bij dat m'n kijker buiten zoombereik komt. Dat speelt me parten als een klein vogeltje verderop op een takje gaat zitten. De vorm, kleuren en omhoog staande staart duiden op een Provençaalse Grasmus, maar voordat ik hem zo scherp in de kijker heb dat ik zijn rode oogje kan zien, is ie weer weg. Ik doe nog langer over mijn lunch dan normaal, maar ik zie hem niet meer terug.

Op de terugweg volgen we de genoemde Via. Het eerste stuk blijkt prima aangegeven. Maar toch missen we een afslag. Dat zal geweest zijn op een van de talloze plekken waar ze eucalyptus aan het vervangen zijn door andere aanplant. Eucalyptus vraagt zeer veel water, waardoor de regen nooit in het dal aankomt. En door de dichte begroeiing is het zeer brandbaar. De werklui hebben blijkbaar te

horen gekregen, dat ze de gesnoeide bossen moeten verzamelen bij de rood-witte markeringen. Bij elke afslag liggen zulke hoge stapels, dat het hier en daar gokken is naar het juiste pad. Op een stuk waar nooit eucalyptus gestaan heeft, treffen we nog een groepje staartmezen. Ik ben blij dat ik de moeite neem om de kijker te gebruiken, want ik was me er nog niet van bewust dat er hier een aparte ondersoort woont, die veel donkerder is dan dat we in Nederland gewend zijn.

Zoektocht

De route naar het echte vogelaarschap is nog lang. Maar één soort, die daarop altijd voorkomt, heb ik alvast: de frustratiesoort. Bij mij is dat de Kuifkoekoek. Al verschillende malen ben ik in gebieden geweest waar die te zien moet zijn, maar dat is me nooit gelukt. Inmiddels heb ik een aardig beeld van de ruime omgeving van Luz, en ik krijg meer en meer het idee dat het hier wel eens zou kunnen lukken. Mijn ANWB gids uit 1999 geeft aan, dat ik alleen in de zomer kans maak. Maar veel soorten die ik deze week al gezien heb blijken hun winter-woongebied inmiddels niet meer

Kurkeiken, met een aanduiding voor het jaar waarin ze van schors zijn ontdaan.

enkel in de buurt van het Spaanse Cadix te hebben.

De Kuifkoekoek legt zijn eieren in nesten van de Blauwe Ekster, het liefst in een holle kurkeik. Ik huur een fiets in Lagos en rij van de kust een dal in, waar ik veel kans heb op die

combinatie. Het eerste stuk gaat langs een riviermonding. De Steltkluut is te zien, alsook een groep van vijf Flamingo's. De versie die ze hier hebben is wit, doordat er blijkbaar iets anders op het menu staat dan roze kreeftjes of garnalen.

Verderop ligt langs het riviertje kleinschalige landbouw. De hop is regelmatig vliegend te zien met zijn opvallend wit gestreepte vleugels. Met gevouwen vleugels op de grond gaat ie op in zijn omgeving en ik zie hem dan ook niet één keer zitten. Onopvallend is de volledig witte Koereiger zeker niet. Met tientallen zie je ze naast grazende koeien lopen, in de hoop een wegspringende krekel of sprinkhaan te verschalken. Enkele exemplaren beginnen al hun oranje voorjaarsstropdas te krijgen. De lunch dreigt weer een lange te

Verder fietsend het rivierdal in, tref ik grote groepen Blauwe Eksters aan in velden met kurkeik. Als ik een Kuifkoekoek was, zou ik hier lekker over de rommelige vegetatie rond gaan hopen. Maar helaas. Laatste redmiddel is een fietser die me tegemoet komt. Gezien zijn postuur fietst hij de route alleen stroomafwaarts. Het blijkt de enige Portugees in de regio te zijn die geen engels spreekt. Ik haal mijn boek tevoorschijn, en toon hem een plaatje van de Hop. Ik snap uit zijn woord en gebaar, dat die er lager in het dal veel zijn. Ik maak het wat moeilijker, maar ook voor de volgende test slaagt hij: bij de Klapenster, waarvan ik er even terug twee gezien heb, twijfelt hij, knikt, en zegt iets als "niet veel". De man lijkt er wel wat van te weten. Dan toon ik hem de Kuifkoekoek. Hij moet even

Vanaf de kale Monchique heb je prachtig zicht over de omringende heuvels.

worden, want een paartje patrijsachtigen en ik hadden elkaar niet gezien. Man en vrouw stuiven ieder een andere kant op en zullen elkaar toch weer moeten vinden. Echter voor ik mijn eerste broodje op heb, begint er wat zacht gekakel en 5 minuten later steken de koppen boven het stukje lange gras uit, waar ze in gevlucht zijn. Ik heb het boek net nog bekeken, maar toch kan ik zijn knalrode snavel en zo'n donkere kop niet plaatsen.

denken, maar zegt vrij resoluut nee. Tegen beter weten in vat ik dat op als een nee om van die gekke Hollander af te zijn. Toch stop ik niet meer bij elk kurkeikveldje, en knal vol door bergop naar het begin van het stroompje. De terugweg bergaf gaat razendsnel en dat moet ook wel, want de fiets moet om zes uur weer zijn ingeleverd.

Landpunt

De morgen voor we terugvliegen, lopen we vanaf de trendy haven van Alvor nog een rondje langs de riviermonding, die hier een soort brakke binnenzee met strand en wad heeft gevormd. De zon in de rug is goed, maar het is hoog water, waardoor er nog maar een paar zandplaten boven het water uitsteken. Platen bomvol met vogels, maar meer kun je zonder telescoop niet zien. Aan de waterkant vecht een groepje van zeven Drieteenstrandlopers om een stukje vis dat ze op het strandje gevonden hebben. Overigens hebben ze geen van allen ringen om hun poten. Bij een gebiedje met wat geulen zie en hoor ik nog wel een Tureluur, Groenpootruiter, Regenwulp en een Kleine Zilverreiger. Allemaal soorten die in de afgelopen jaren vanaf Cadiz, via een groot nat gebied bij Faro, steeds westelijker zijn gaan overwinteren. Een enkeling is misschien ook hier op de terugweg naar het noorden, en wil hier even bijtanken. Een houten wandelpad in aanleg zal de rust in het gebied echter geen goed doen. Twee

weken lang is het wandelen een zoektocht. En juist hier, op een doodlopende landpunt waar je absoluut niet kunt verdwalen, leggen de Portugezen een houten wandelpad aan.

Ondanks het ontbreken van echte wandelpaden, was het toch goed wandelen hier. Het weer was zomers, maar omdat dat in Februari geen zekerheidje is, zijn de appartementen in de dorpen langs de kust voornamelijk leeg. Het landschap is divers en doet overal natuurlijk aan. Door de snelweg die van Faro tot Luz komt, is het makkelijk te bereiken. Tijdens tochtjes heb ik meer dan zestig vogelsoorten gezien en daarnaast nog vele soorten die ik geen naam heb durven geven, voornamelijk omdat hun winterkleed voor mij niet onderscheidend genoeg is. Ben je fanatieker, dan scoor je waarschijnlijk een stuk meer, zeker als je ook nog een uitstapje naar het gebied ten zuiden van Faro maakt. Ik keerde terug met een prima wandelconditie, een bruine huid, een goed gevoel. Maar met nog steeds de zelfde frustratiesoort.

